

Dissertatio inauguralis medica de concrementis polyposis ... / auctor et respondens Fridericus Adamus Triebel.

Contributors

Triebel, Friedrich Adam.
Royal College of Surgeons of England

Publication/Creation

Erlangae : Stanno Ellrodtiano, [1787]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/r5nw6eep>

Provider

Royal College of Surgeons

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

31
DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
CONCREMENTIS POLYPOSIS

QVAM
SVMMI NVMINIS AVSPICIIS
ACADEMIAE FRIDERICO - ALEXANDRINAE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
D O M I N O
**CHRISTIANO FRIDERICO
CAROLO ALEXANDRO**

MARGGRAVIO BRANDENBVRGICO BORVSSIAE
SILESIAEQVE DVCE REL. BVRGGRAVIO NORIMBERGENSI
VTRIVSQUE PRINCIPATVS REL. REL.

EX DECRETO
GRATIOSI ORDINIS MEDICI
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS PRIVILEGIIS
AC IMMVNITATIBVS RITE OBTINENDIS

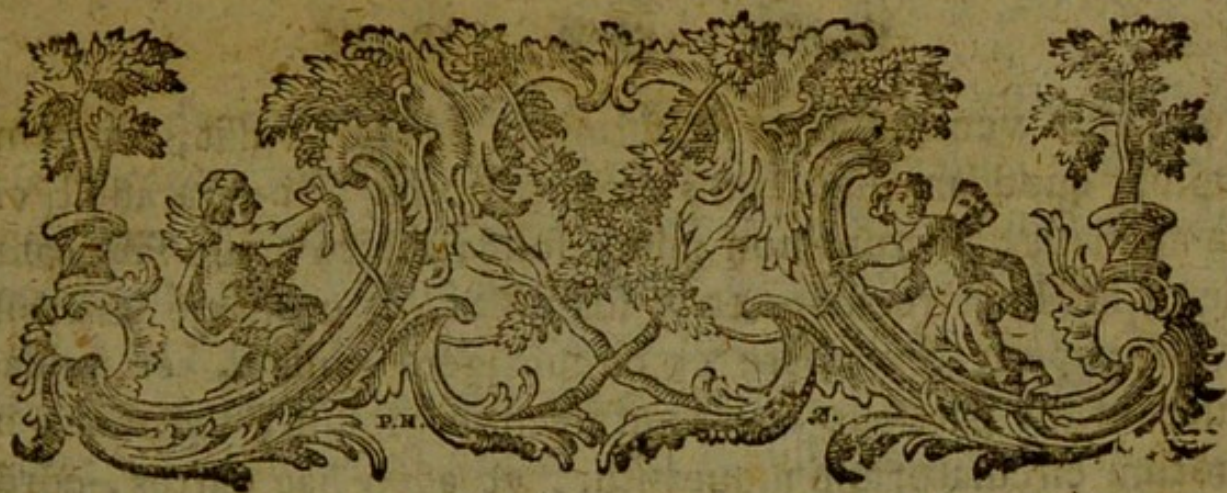
D. III. APRIL. MDCCLXXXVII.

PVBlico ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT
AVCTOR ET RESPONDENS
FRIDERICVS ADAMVS TRIEBEL
DRESDENSIS.

ERLANGAE
STANNO ELLRODTIANO.

Admodum frequentia sunt humorum quaedam coagula, quae vel in sanguineis vasis subsistunt, vel in lymphae ductibus, vel in visceribus. Talibus plerumque innituntur diuturni morbi et pertinaciores, ac nisi sublata fuerint, felicem curationis euentum frustra expectamus.

B. IOH. HENR. SCHVLZE in *Prooemio* Diff: Cl.
SEIVERT de *Medicamentis resoluentibus* pag. 7.

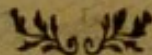
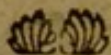
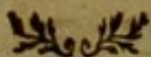
DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
CONCRETIONIBVS POLYPOSIS.

PROOEMIUM.

In sanguine vitam corporis esse, iam sacris litteris expressum est, nec inconcinnam prorsus interpretationem medicam haec admittit elocutio. Quodsi enim recte vita animalis praecipue in motu fluidorum per vim propriam solidorum circumactorum constituitur, non adesse solum huiusmodi fluida oportet, quae moueantur, verum etiam, si rite succedere debet hic motus, in ea adesse et quantitate et qualitate, quae ad statum sanum requiritur, et sub qua is conseruatur. Si scilicet animalia crescere, viuere et sentire dicuntur, erunt in corporibus eorum principia quaedam, a quibus hae mutationes et actiones pendent. Particulae quaedam externae corpora animalium ambientes et eorum volumen vel augentes vel conseruantes, ingeri iis vel applicari, ficque immutari aut ad immutationem praeparari debent, vt in eorum transire possint substantiam. Aderit ergo aliquid,

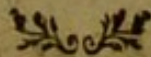
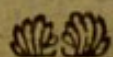
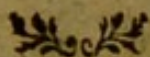
A

quod

quod cum ventriculo et intestinis comparari possit, seu principium quoddam digestionis et nutritionis. Si vera adest vita animalis, aderunt non minus solida debito modo fabricata, sic ut fluida et recipere et vi sua insita, et qualitate irritabili iusto impetu propellere et circumagere possint, et fluida, quae in his partibus non contineantur solum, sed etiam in motum circulatorium moueantur, vt adeo hae partes, cordi et systemati vasorum analogae non immerito pro principio vitae haberi possint. Quodsi denique omnibus animalibus sensus quidem et sensatio est, eaque motum voluntarium magis vel minus expeditum exercere possunt, quae functiones praecipue a nervis pendent, non immerito quoque in iis aliquid quod cerebro et systemati neruorum simile sit, quaeremus. Maxima quidem in toto regno animali, pro diuini Creatoris sapientia, obseruatur diuersitas, si mammalia, aues, pisces, insecta, vermes inter se comparentur, sine dubio tribus his principiis gaudentia, verum pro varia totius reliqui corporis structura, plurimum inter se differentibus, quemadmodum etiam ipsa fluida in his corporibus elaborata et circumacta, tum ratione mixtionis, consistentiae, saporis et coloris erunt diuersissima, licet omnia in eo conueniant, quod in solidis elaborentur et moueantur, sicque ad vitam animalis conseruandam faciant. Generali sic nomine et ob analogiam haec fluida uniuersalia sanguinem dicere liceat, etsi nunc proprie sanguinis humani tantum mentio iniicienda sit, quippe qui pariter et in hominibus ad principium vitae pertinet. Verum si tanta est sanguinis ad vitam, bonique sanguinis ad sanitatem necessitas, non minus fatendum erit, innumeras in eo et morborum et ipsius denique mortis causas generari posse, vt, a quo sanitas antea et vita pependit, sanguis, nunc morbos mortemque inferat.

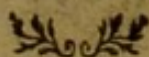
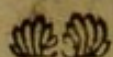
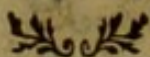
Non

Non hic de evolutione particularum, non de variis acrimoniis et cacochymiis multa adferre lubet, neque de miasmatis, quae in sanguinem delata, eandem in eo corruptionem producunt, cum utique amplissimae sit extensionis Pathologia fluidorum, et cum fieri non possit, quin huiusmodi massae sanguineae vitium, tandem etiam notabilem ipsis solidis labem inurat. Verum in alia nunc mea subsistit meditatio degeneratione, dum scilicet in ipso sanguine et ex ipso sanguine corpora generari possunt, in quorum noxa explicanda, non tam ad mixtionem respiciendum est, sed quae magis cohaesione, consistentia, figura, volumine, situ nocent, sicque magis ad causas morborum mechanicas referri possunt. Concrementa polyposa me hic subintelligere, unusquisque facile perspiciet, quippe quae, pro diuersis, quibus continentur, causis, grauissima, immo saepe etiam periculosissima symptomata producunt, quorum tamen et diagnosi valde ambigua et prognosis tristis, et medela, si vlla, certe difficillima est. Pertractasse quidem passim viros longe me peritiores hanc materiam video: sed, cum nunc in eo constitutus sim, ut Specimen Inaugurale mihi exhibendum sit, non inopportunum iudicaui, etiam mea ex parte de hac materia paucas easque breues adferre meditationes, eoque magis, cum mihi ipsi meaeque experientiae nonnullae oblatae sint occasiones, huiusmodi concreta, eorumque noxas observandi, quae animum meum et meam attentionem excitarunt. Quas igitur meditatiunculas, ut laborum eruditorum primitias, aequae Beneuolus Lector diiudicabit.

§. I.

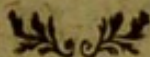
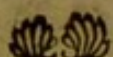
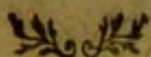
E variis partibus constitutivis sanguinem nostrum compositum esse oportebat, ut, quae a bona eius qualitate pend

dent, rite in corpore sano succederent. Particulas has non iusta solum quantitate et praecipue proportione inter se adesse oportebat, verum etiam hae ita mixtae et coniunctae esse debebant, determinato scilicet modo, vt haec mixtio ea esset, quam laudabilem, seu euechymiam dicimus. Multae sunt partes, multa viscera, quorum alterum alteri succurrit, quaeue coniunctis suis functionibus id efficiunt, quod oeconomiam animalem dicimus. Huic quidem in genere sanguificatio tribuenda est, dum alimentis assumptis insignis copia humorum inquilinorum adfunditur et admiscetur, quorum plerique ceu menstrua considerari possunt, dumque porro actio solidorum succum alimentorum tali modo immutatum, et promotum vltius eousque elaborat, vt sanguis inde nascatur. Inimitabili sane artificio haec sanguificatio innititur; mihi saltem dubitare licebit, si quis rerum chemicarum peritissimus, ea, quibus vescimur quotidie esculenta et potulenta in quodam vase miscuerit, iisdemque quaecunque menstrua, immo ipsam saliuam et bilem adiecerit, an vlla vel subtilissime excogitata encheirisi vnicam saltem guttulam veri sanguinis, qui scilicet prorsus omnes, quas sanguis noster, qualitates habeat, producturus sit. Quodsi igitur certo respectu non immerito dicitur, corpus humanum esse machinam physico-hydraulicam, sed diuino artificio constructam, eodem certe iure dici potest, id quoque esse machinam mechanico-chemicam, sed pariter diuina sapientia, hinc nobis certe inimitabili, constructam.

§. II.

Artificialis itaque sanguinis compositio seu imitatio licet adeo difficilis sit, vt valde de ea dubitandum esse, mihi persuasum habeam, non tamen eius decompositio iisdem premi-
tur

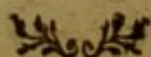
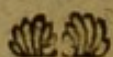
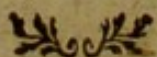

tur difficultatibus, analysis scilicet, qua in varias eius partes constituentes inquirimus: vbi tamen, si de solidis partibus in sanguine contentis dicitur *a*), follicite hae a partibus solidis structis, quatenus fluida continent, et iis sic opponuntur, distinguendae sunt. Facillima quidem sunt experimenta, quibus in sanguine praesentia particularum aquosarum, salinarum, oleosarum et terrestrium *b*), ad oculum quasi demonstrari potest, in quarum singularum indolem nunc inquirere superfluum foret. Verum etiam subtiliori indagine Viri clari in partes, e quibus sanguis compositus est, inquisiuerunt, et, quae de eius aqua, spiritu, sale volatili, oleo, carbone, acore, terra, ferro et aëre dicuntur, pulchre collecta legimus *c*); licet etiam hic ea, quae non multum immutata educuntur, ab iis, quae vi ignis et noua syncrifi aliter mixta et composita producantur, probe distinguere oporteat. Neque tamen ex his perquisitionibus vtut maxima sollicitudine institutis, et diuersis particularum rationibus mihi omnia satis patent, vt, quae possunt in sanguine fieri degeneraciones et mutationes, prorsus explicare possim. Inest scilicet adhuc sanguini peculiaris quaedam qualitas, vel solo duorum digitorum contactu exploranda, dum scilicet lubricitas quaedam cum visciditate percipitur cum glutine soluto, comparanda. Cohesionem quandam et nisum cohaerendi particularum hic adesse, non male argumentamur, et licet etiam globulis pur-

A 3

pureis

- a*) Sanguis est humor ex partibus indole inter se differentibus constans; Nam ex solidis et fluidis, gravibus et levibus, diaphanis et opacis subtilioribus et fixioribus, aqueis terreis et oleosis inflammabilibus mixtus est. FRID. HOFF-
- MANN. Med. rat. syst. Tom. I. Lib. I. p. 92.
- b*) B. LVDWIGII Instit. Physiol. p. 64. §. 180. BOERHAVE Instit. Physiol. §. 228.
- c*) III. HALLER Elem. Physiol. Tom. II. p. 97 — 122.

pureis sua sit et cohaesio et adhaesio, tamen haec, de qua dictum est, potissimum in portione aquosa residere videtur. In fero enim, ait Vir Ill., aquam perpetuo fluidam reperi-
mus, tum mucum, qui hactenus consistit, vt a fluida natura paulum distet, denique gelatinam, quae variis ex causis tremulum in gelu cogitur. Quando totum ferum commistum est, totum etiam addensatur, vt omnino in eo natura gelatinosa dominetur, neque aquae copia, quae in fero maxima est, vim potest impedire, qua gelatinosae molecule se trahunt *d*).

§. III.

Portionem aquosam [supra dixi, quatenus purpurae vel cruori opponitur, subtiliorem sic euitaturus distinctionem in aquam, ferum et lympham, in qua etiam claros Viros differre video. Sic ad ferum sanguinis magnam partem polyporum pertinere dicitur *e*), et procul dubio, etiam in homine partem eius operculi constituere, quod magnorum vulnerum arteriosorum ostia claudit, alibi vero, thrombum, aliosque vasorum sanguineorum ac ipsius cordis polypos, eiusdem ac crusta pleuritica, id est lymphaticae originis esse *f*). Dum vero alius clarus incisior lympham dicit, suo iudicio, esse magis aut minus aquosam, adeoque particulis alibilibus minus aut magis impraegnata, prout pars sanguinis, praecipue gelatinosa, ex qua remansit, fuerit magis aut minus serosa, magisque aut minus abunde nutrimentum in partem alendam deposuerit *g*), mihi sane non penitus satis perspicua haec videtur distinctio. Id saltem video, dum particularum alibilium, quibus lympham impraegnata dicitur, fit mentio, has parti-

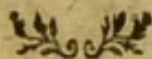
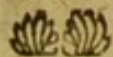
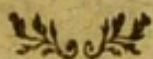
d) ibid. p. 124.

e) ibid. p. 125.

f) Cl. MICHAELIS de Angina hum. anat. Libr. II, p. 105.

polyposa siue membranacea. p. 27.

g) PHIL. AVERHEYEN. Corp.

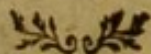
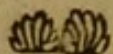
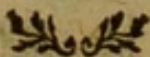

particulas alibiles, dum etiam solidis apponuntur iisque adhaerent, necessario vi quadam determinata cohaerendi et adhaerendi praedita esse debere. Confirmat id Vir Celeberr. *b)*, qui serum, dicit esse mucosa materia valde diluta viscidulum, igne, instar albuminis ovi, cito, absque multa dissipatione concreescere in massam albidam, scissilem, quae porro, calore modico fota, in duas partes secedit, alteram volatilem, fluidam, excolorem, aquae similimam, copiosissimam; alteram fixam, solidam, corneam cum tenacitate fragilem, ex cinereo subflauam, quae separatio aquam et gluten sale imbutum, naturamque albuminis in hoc sero prodit. Pluries mihi contigit huiusmodi membranas fragiles, debita pressione et exsiccatione e sanguine praecipue pleuriticorum praeparare. Sed etiam fibram sanguini inesse dicit Ill. GAVBIVS, quae iterata ablutione albescens ex filamentis velut in membranas contexta, aqua non solubilis, sero igne coacto haud ab similem refert materiam. Haec crassamenti basis, a portione rubra longe diuersa, diuersa etiam a sero, quum sponte solidescat sanguine frigente, stagnante, ab sero semet segreget, rubrisque particulis amicior has trahat sibi que adunet *i)*. Sic et antea iam PHIL. A VERHEYEN refert se microscopii ope in sanguine vidisse particulas longas et quodammodo teretes, instar freni aut straminum minorum *l)*. Verum non multum his fibris inter elementa sanguinis recipiendis tribuit Ill. HALLERVS, quod in viui animalis sanguine nihil vnquam, quod fibrae simile sit adpareat et ramenta feri, in solidum corpus coeuntia non debere pro fibra sanguinis excitari quae a sero diuersa fit

b) Ill. GAVBIVS Instit. Pathol.
P. 157. §. 338.

i) ibid. p. 158. §. 340.

l) Oper. citat. L. II, p. 32.

fit *m*). BOERHAVIUS de quibusdam in sanguine loquitur quae sint tarda, parua, non mobilia, vtpote porosa, angulosa, scabra, viscida, eaque opponit iam motis, minima vi mobilibus, vt solidis, laeuibus, rotundis *n*), et sine dubio sub his globulos purpureos, sub illis flauescens et ad ignem concreescens *serum*, et excolorem ad ignem coeuntem laticem *o*) seu *Lympham* intelligit.

§. IV.

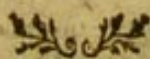
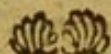
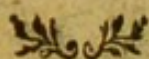
Longe absun ab eo qui tantorum virorum sententias aut interpretari aut conciliare velit, cum mihi, pro instituti mei ratione sufficiat, id saltem certum esse, dari in sanguine particulas, quae variis accedentibus causis, in praeternaturalem cohaesionem abire, sicque concrectiones formare possunt, quae a ramorum cum multis pedibus quorundam animalium, similitudine polypi dicuntur, quas tamen ego potius concrectiones polyposas nominare malo, ut sic eas a variis excrescentiis et sarcomatibus narium, uteri, aliarumque partium, cum quibus mihi nunc nihil est negotii, et quae potius ex substantia solidorum male affecta enascuntur *p*), quam in fluidis generantur distinguam. Vario utique modo huiusmodi concrectiones polyposae considerari possunt, vel ratione temporis et modi quo generantur, vel respectu cauorum, in quibus nascuntur, vel etiam ratione figurae et substantiae, quippe quae cuncta et in effectibus et symptomatibus magnam parere diuersitatem necesse est. Et in ipsis causis, quae eas producunt, magnam esse posse varietatem, argumentari licet, et paulo infra clarius forte apparebit.

m) Elem. Physiolog. T. II. p. 71.

o) ibid. §. 226.

n) Instit. med. §. 224.

p) Nov. Act. Nat. Cur. T. II. Obs. XXV, XXV.

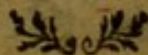
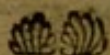
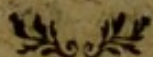
rebit. Duplicem esse polyporum speciem ait Ill. DE HAEN *q)*, alteram, quam dudum adfuisse, vivente homine, signa demonstrare, atque haec signa et symptomata enumerat, ita tamen ut eum praecipue de polypo cordis tantum et in eius vicinia loqui appareat, alteram speciem esse dicit, quae appropinquante morte generari videtur, quamue utramque speciem eodem modo produci autumat. Recte enim B. IVNKERVS iam observavit *r)* mortem anxiam polypos generare, qui hinc pro causa ipsius morbi et mortis, non ita libere, ut fieri solet, pronunciandus est. Verum etiam aliam mihi respicere liceat differentiam, quae praecipue et caua in quibus generantur, et variam figuram harum concretionum concernunt. Sunt scilicet haec caua vel talia, quae iam in statu naturali sanguini continendo et vehendo destinata sunt, qualia nobis enumerantur Vena caua, venae iugulares, vena pulmonalis, arteria aorta, arteria pulmonalis, carotides, vel ipsi ventriculi et auriculae cordis *s)*, in quibus, variis de causis, pars sanguinis coagulabilis tali modo concreescere potest, dum nulla materia intermedia, ipse sanguis eorum parietibus contiguus est; vel sunt caua seu canales, qui non proprie ad sanguinem continendum et vehendum inserviunt, sed quorum parietes perpetuo fluido quodam viscidulo et mucoso irrigui sunt, cui eae particulae immisceri possunt, quae tandem in concrementum quoddam abeant. Tubuliformes eleganter vocat has concretiones Vir eximius *t)*, et adiicit figuram earum perfecte figurae loci respon.

q) Rat. med. T. II. p. 123.

s) Ill. de GORTER Compend medicin. Tom. I. p. 211. §. VIII.

r) Conspect. Theor. Pract. Tab. LXXXIX, p. 226.

t) Cl. MICHAELIS in Tract. de Angina polypos. p. 25.

respondere, cui innascuntur et accuratam exhibere viarum effigiem, sicuti et aliae eiusdem generis concrectiones polyposae, quae variis corporis humani in partibus reperiuntur, loci quem inhabitant, imaginem dare solent. Tamen etiam concrectionum, in vtero veluti in modulo formatarum ab Ill. MORGAGNI observatarum mentionem facit, et, recte addit, non omni exceptione carere eorum opinionem, qui vteri polypos omnes organicos esse affirmant *t*^{*}).

§. V.

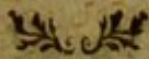
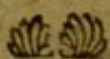
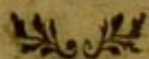
Dum vero idem pluribus scriptis eximiis clarus Autor eodem loco refert tubuliformes huiusmodi concrectiones intestinis innatas, ano aliquando excerni, tuncque non raro pro ipsis intestinis haberi, id quidem pluribus passim observationibus confirmatum est *u*), sed si ibidem Ill. HALLERI explicatio *x*) allegatur, et ego attente hunc locum relego, video ibi non tam de concrementis polyposis prodeuntibus, quam

t^{*}) Diversam utique densitatem et duritiem talia concrementa lymphatica admittunt, indeque oritur maior cum hac vel illa substantia similitudo, ut etiam ab hac similitudine denominata sint. Ita enim interpretor, quae de polypis lardeis, membranaceis, carnosus et tendineis lego. LANG. Oper. Part. II. p. 139. Part. III. p. 206. *Commerc. litter. Norimb. An. 1735. p. 61.* Sed et partem cruoris immixtam detineri posse, non nego, unde eo maior nascitur cum carnosa substantia similitudo. Sic notus mihi erat vir qui singu-

lari encheirisi sanguinem suillum recentem emissum, quem in sacco linteo compresserat, fumoque induraverat, in talem massam transformavit, quae exacte agatum vel succinum nigrum referebat, durum, sed adeo scissilem, ut et nodulos inde ad firmanda vestimenta scalpello conficeret, qui, si humidis digitis leniter fricabantur, eos colore rubicundo inficiebant.

u) quarum plures collectas videas in Ill. MORGAGNI de Sed. Morb. Epist. XXXI art. 20, 21.

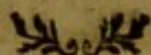
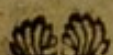
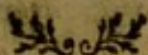
x) Elem. Physiol. T. VII, p. 22.

quam potius de ipsa tunica villosa intestinorum secedente
fermonem esse, idque potissimum iis ex verbis colligo, qui-
bus dicitur: Epidermis per os et gulam in ventriculum
producta, demum in intestinum propagatur, et tunica in-
tima est. Etsi nunc villosa mollior, obque villos alio
praedita habitu, parum videtur de epidermidis natura ha-
bere, multas tamen et praecipuas eius notas retinet. Vt
enim amissa epidermis restituitur, ita plurima sunt exempla
hominum, quibus late de ano membrana villosa decessit,
qui iidem tamen sensim conualuerunt etc. Ill. MOR-
GAGNI y), quamvis caute concretiones tales polyposas
tubuliformes a vera tunica excreta distinguat, tamen mo-
dum, quo hoc posterius fieri possit, distinctius explicat, dum,
suam opinionem aperturus, credo, inquit, posse interioris
tunicae intestinorum partem aliquam morbi vi separari atque
excidere, haud aliter ac saepe videmus idem contingere a
feruidiorum alimentorum contactu ei membranulae, qua oris
partes conuestiuntur. Addit tamen, se hic de hac tantum
membrana loqui, quam humorum acrimonia, aut post in-
flammationem superficialia gangraena a reliqua *interioris tu-*
nicae parte soluat, et recrementis secum abripiendam et de-
uoluendam relinquat: vt adeo ego hic desquamationem
quandam lamellarum, aut, si de membranis hac voce vti
licet, exfoliationem quandam intelligam, nullatenus saltem
ad concretiones polyposas referendam. Anceps magis est
decisio obseruationis, quam Cl. Auctor adfert z) de tubulari
concretionem vrethrae innata, lethalis ischuriae causa, quod-
ue membranaceum corpus, ipse per obseruationem scripsit
Cl. ANDRAE, pro vera naturali huius partis tunica interna,
B 2 gangrae-

y) loc. cit.

z) Cl. MICHAELIS Oper citat
p. 26.

gangraenae ope pristino nexu soluta habet, Cl. MICHAELIS vero ad concretionem polyposas refert, et gangraenam, quae vrethram et vesicae partem occupabat, non causam, sed effectum istius membranae fuisse, autumat, ei potissimum innixus fundamento, quod ischuria a praeternaturali obstaculo producta per sex hebdomadam tempus iam aderat, antequam vllum signum gangraenae adpareret.

§. VI.

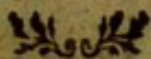
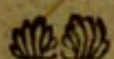
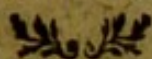
Quodsi dubia quaedam remaneant circa veram indolem huiusmodi concretionum in partibus supra dictis interdum natarum, eo certe maior erit certitudo, si de pulmonibus sermo sit; de pulmonibus, inquam, eorum hic intelligens, et omne cauum vasorum aëreorum *a)* et superficiem externam pleurae contiguam, nec male forte dixerit, qui et experientiam suam et aliorum innumeras observationes consulerit, non esse viscus aut partem corporis, quae frequentius huiusmodi concretionibus obnoxia sit, quam pulmones, nec difficile erit, huius rei causas adferre. Iam enim ipsa superficies externa pleurae contigua rore lubrico semper irrigata est, qui vel propria sua qualitate *b)* iam ad ignem et calorem congelabilis est, vel cui facile, per pressionem aut alias saepe leuiore causas, haec qualitas conciliatur *c)*. Adsunt igitur particulae in cohaesionem mutuam aequae ac in adhaesionem ad partes contiguas pronae, quae, accedentibus causis, non solum pulmones ad instar verae membranae tegant et vestiant *d)*,
verum

a) Consulto hic ommitto vasa pulmonum sanguifera, quippe quae ad primam polyporum speciem §. 4. constitutam refero.

c) Dominic. COTVNNIVS de Ischiade nervosa. Cap. I. p. 15.

b) Ill. HALLER. El. Phys. T. III. p. 121.

d) Ill. de HAEN Rat. med.

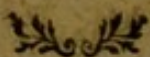
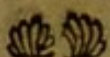
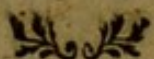

verum etiam pleurae contiguae adnascantur, sicque accretiones pulmonum producant adeo frequentes, vt, quantum ego obseruaui, vix prorsus in adultorum corporibus eius saltem deficient vestigia, dum contra ea, nunquam eas in corpore infantum plus quam trimestrium inuenerim. Induxit forte haec accretionis pulmonum frequentia antiquiores scriptores, vt eam pro naturali haberent, et, praecipue si aliquam extensionem patiatur connexio, ligamentis pulmonum attribuerent *e*). Est scilicet, ait Cl. Auctor *f*), in sanguine nostro dispositio, qua materia, quae, postquam collecta fuerit, phlogistica purulentaque vocatur, a reliquis sanguinis principiis segregatur, viisque variis de corpore expellatur. Iam haec materia, vt pluribus demonstrari potest argumentis et experimentis, maxime lymphaticae est indolis et profusae, hinc si, quacunque de causa, liber motus sanguinis per pulmonalia vasa turbetur, facile fieri potest, vt per parietes ipsorum horum vasorum in superficie decurrentium et nunc turgidorum, eadem materia per diapedesin transprimatur, in superficie colligatur, partibusque contiguis, pulmonibus nempe et pleurae adnascatur, hasque partes connectat, non immerito sic ad polyposas concretiones referenda. Iam plurimas causas percurrenti, per quas liber sanguinis motus per pulmones impediri, saltem turbari potest, facile apparebit, vix esse adultum, qui non in vita sua saepius huius modi causis expositus fuerit. Dum de adhaesione ad pleuram dico, non latera solum, sed omnem superficiem internam pulmonibus contiguam intel-

B 3

ligo,

e) Sic saltem intelligo verba ADR. *simum*,) a membrana qua tegitur
SPIEGELII de Corp. hum. Fabri- pleura, qui si breviores sint, disp-
ca Pulmones connectuntur septo noea incurabilis insequitur.
quibusdam nexibus, (notatu dignis- *f*) Ill. de HAEN loc. cit. p. 21.

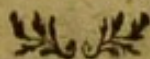
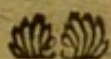
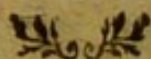

ligo, quos scilicet hisce partibus vitiose adhaesisse, innu-
merae docent observationes, vt adeo non prorsus funda-
mento destituatur eorum sententia, qui frequentiore quo-
que risum seu cachinnum potius g) inter causas referunt,
si quis considerauerit quam violenter in cachinnante placida
respiratio turbetur.

§. VII.

Quae hucusque de superficie externa pulmonum mate-
riam concrecentem exsudante dicta sunt, pariter in super-
ficiem internam arteriae asperae et reliquorum vasorum
aëreorum quadrabunt, ita tamen vt mihi membrana interna,
glandulis felliculosis, mucum secernentibus scatens hic quo-
que respicienda videatur. Solent nomine polyporum bron-
chialium has concretiones designare. Non mihi hic sermo
est de concretionibus sanguinis congrumati post haemoptoen
in vasa aërea effusi, ramorum numero saepe polypos imi-
tantibus, interdum in phthificis, dum vasa per acrimoniam
puris eroduntur, excretis, licet etiam hæ, nec in vasis ar-
teriosis nec venosis, quippe quod vix fieri potest, sed in
arteria aspera hanc figuram induant, vel in eam compin-
gantur. In iis potius subsisto concretionibus polyposis,
quae, absque praeuia sanguinis effusione, in arteria aspera
eiusque ramis oriuntur, et maxime lymphaticae tum etiam
mucosae profapiae sunt, atque sic Clarorum Virorum sen-
tentiae conciliari posse mihi videntur. Licet enim Cl.
MICHAELIS in distinctissima sua Anginae polyposae seu
membranaceae, ab huiusmodi concretionibus in vasis aereis
oriundae, descriptione, solide differentiam inter mucum et
lympham doceat b), multisque argumentis probet hanc
posteriolem praecipue concretionibus materiam suppedi-
tare,

g) Ill. MORGAGNI Oper. cit. b) pag. 63. sqq. Oper. cit.
Epist. XVI. XVIII.

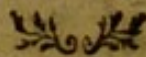
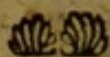
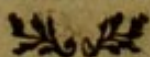
tare, tamen et alias materias vel adesse materialemque causam constituere posse non improbabile est. Confirmat id sententia Ill. CALLISEN, quam ex Act. Haf. Cl. Autor adfert *i*), quamue verbis ipsis hic inferere non intempestium iudico. Tales, inquit, concretiones non solum ex *muc*o catarrhali, verum etiam ex crusta aphthosa omnes tracheae canales obfidente, formari posse autumo. In pluribus certe cadaueribus interdum asperae arteriae superficiem simili crusta obductam inueni, qua ablata ipse canalis satis sanus apparuit. Denique mucus purulentus, in viscerum inflammationibus transudans, etiam in simili viarum respirationis affectione, eiusmodi pseudomembranam producere valet. Vnde mihi non absolum videtur, morbum nostrum, vel ad anginam inflammatoriam, vel catarrhalem, vel ad aphthosam referre etc. Nec forte male mihi hic analogiam quandam cum sputis peripneumoniaeorum inuenire videor, quippe quibus tum lymphaphlogistica cocta, tum mucus naturalis arteriae asperae, tussis violentia excussus excernitur. Sic Ill. MURRAY *q*) docet, eiusmodi concrementa ramosa non ex sanguine tantum coagulato (sine dubio post praeuiam haemoptoën), sed etiam ex *muc*o arteriam asperam illiniente, vitiose spissato oriri folere, et ad eorum naturam eam accedere membranam aduentitiam, quae in angina *Croup* dicta, bronchia inuestit. Atqui hic est ipse morbus, quem Ill. MICHALIS sub nomine Anginae membranaceae describit, et rectissime, multum ab angina aphthosa differre, docet. Verum dum subiicitur *r*), non facile posse mucum in corpus solidum mutari, quod idea loci non respondeat, quem membrana occupat tepida, a perpetua

i) p. 65.

bronchiorum. Comment. Lips. T. XX. p. 611.

q) in Commentatione de Polypis

r) pag. 62.

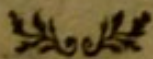
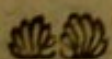
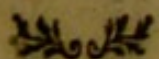

petua muci copiosique feri concretione ortum trahens humiditas, ita, vt facilius comprehendi possit, quomodo in tali loco mucus iam induratus resolui, quam quomodo fluidus in firmum corpus mutari possit, prouocare forte alicui liceret ad mucum narium, qui sat fluidus secretus, sed amissis per aërem abripientem, particulis aqueis, in thrombos non solum, sed et in lemas et quasi membranas tenues et pellucas, ipsa etiam fluente coryza, inspissatur.

§. VIII.

Mixtas itaque esse posse huiusmodi concretiones, varia docent et argumenta et exempla, priora quidem ex ipso loco, organis mucum secernentibus referto, in quem vtique, accedente maiori pressione aut irritatione, et lymphæ effundi potest, petenda; posteriora vero, quibus docetur, partem concretionum in aqua facile secedere. Sic Cl. WARREN ^{r*)} historiam aegrae refert, quæ glandularum obstructionibus obnoxia, respiratione difficili adfecta, die morbi duodecimo reiciebat polyposam concretionem, sine sanguine, pure et *muc*o, qua quidem excretionem facta, ea melius se habere videbatur, sed respiratio difficilis, et celerior pulsus denuo obseruabantur, et noui semper polypi ad alterum vsque annum excernebantur. Interualla morbi interdum obuientia a mutatione situs polypi, pulmones minus prementis, declaranda sunt. Materia excreta alba, opaca erat, coagulato lacti similis; aliquæ vero concretiones densiores erant, in aqua non soluendæ, aliæ laxiores, in ea facile secedentes, interdum *muc*o adiecti erant globuli densiores pisi figura. — Non tamen possum, quin verbum circa hanc observationem adiciam, dum scilicet Cl. Autor supra dicit, concretionem
fine

^{r*)} Comment, Lips. Tom. XVII. p. 208. Diff. de Polypo bronchiali.

sine muco excretam esse, in fine vero addit globulos! densiores muco adiectos fuisse, videtur quasi effatum suum mutare, quod tamen ita mihi explico, sub ipsa excretionem non apparuisse mucum visibilem, materia vero in aquam proiecta secessisse, globulosque densiores continuasse, qui quidem globuli mihi ex ea substantia nati videntur, quam B. LUDWIGIVS s) glutinosum spontaneum vocat, et quales ipse pluries tum post diuturnam tussin, tum in eo intestinorum rheumate, quod non satis apto nomine haemorrhoidum albarum denotatur, excerni vidi. Dum igitur Ill. DE HAEN t) refert, virum sexta die pleuritide mortuum, materiam albam, densam, oblongam, ramosam, tussiendo eiecisse, arteriae habentem figuram, praecise vt TVLPIVS Lib. II. Cap. 13. tab. 3. describit, figuraque exhibet, quae tussiendo eiecta, verum vas ab ipso credebatur etc. et tum porro u) subiungit: eandem materiam in vasis sanguiferis mistam inuentam esse cum sanguine in arteriis pulmonalibus; eandem inuentam esse transfudando externam crustam formasse; inuentam denique in cauis bronchiis, transfudando stagnandoque ramosa illa corpora produxisse etc. id vnicum mihi dubium nascitur, an prorsus pro eadem omnis haec materia haberi possit, dum scilicet non fit in superficie pulmonum externa transfusio materiae mucosae, sed lymphathicae, in superficie vero interna arteriae asperae largior fit huiusmodi materiae mucosae excretio, quam ergo lymphae per diathesin phlogisticam concretas immisceri posse facile perspicitur.

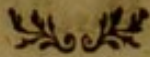
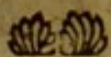
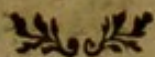
§. IX.

s) Dum lymphae nutritia vitata minimis solidis apponi nequit, in varia colatoria organa convertitur et sub specie ponderosae et pellucidae pituitae ex corpore excernitur.

Instit. Pathol. §. 162. Hanc sine dubio Veteres pituitam vitream dixerunt.

t) Rat. med. T. II. p. 128.

u) p. 129.

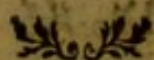
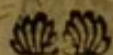
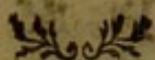

§. IX.

Nec prorsus inutilem aut superfluum in ipsa medendi arte hanc, de indole et substantia polyporum bronchialium quaestionem esse arbitror, quippe cuius decisio certa ad adhibenda seu coniungenda debito modo remedia viam nobis indigitat. Non enim prorsus eadem sunt remedia, quae dissoluendi mucum inspissatum vi pollent, cum iis, quae lympham phlogistico lentore concretam attenuant. Verum maximam partem huius substantiae de lymphatica esse propapia, persuasum mihi habeo, eoque magis, dum lymphae quiescentis ad putridam corruptionem subeundam proclivitatem *x)* perpendo, quam ipse mihi experiri visus sum, in similibus morbis materiae excretae singularem observans nidorem fatuum, nauseabundum et quasi situlentum. Neque tamen, quae hucusque dicta sunt, omnia ad eas concreciones polyposas exacte applicare auderem, quae in iis cauis et canalibus generantur, qui proprie sanguini vehendo destinati sunt, neque in eos penitus ea quadrarent, dum supra de transeunte, mucumque inspissante aere in vasis aereis mentionem feci. Enumerat haec caua Ill. LE GORTER *y)* et venam cauam, venam pulmonalem, arteriam aortam, arteriam pulmonalem, et ipsos ventriculos et auriculas cordis indicat, quibus tamen Numero sequenti etiam venas ingulares et carotides arterias subiungit. Verum non plene perspicio quin Vir Cl. omne Systema Vasorum sanguiferorum addiderit, cum vix satis appareat, quare non in omnibus his vasis, si adsit dispositio, et causae accedant, huiusmodi concrementa generari possint. Ipsi quoque hic concreciones tales vermiformes in sinu falciformi durae meningis, in vena thyroidea, in vena sub-

x) Ill. MICHAELIS Oper cit.
p. 64.

y) Medicin. Compend. Tr. quadr.
Sec. Num. 8.

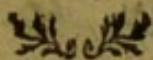
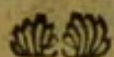
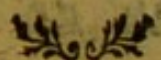

quam redduntur immeabilia, vna, quae a defectu vel inertia motus vitalis fit, quam frigus, pallor et tumor leucophlegmaticus corporis comitari solent; altera. quae ab aucto motu vitali, et valida actione vasorum in contenta liquida pendet, per quam compacti nimis et densi redditi humores difficilius per vltimas vasorum angustias transeunt; haec vocatur viscositas inflammatoria, quam calor et rubor corporis imprimis adesse docent etc. Videtur quidem hic prior viscositas praecipue partium mucosarum, posteriori seu lymphae magis in concretionem proclivi opponi, nec id prorsus inficias ire auderem. Verum si de concretionibus praeternaturalibus in cauis sanguini vehendo destinatis sermo est, vtrumque aliquo modo in lympham sine dubio applicari potest, quarum particulas maxime ad cohaesionem pronas esse, supra demonstratum est. Licet enim in polypis bronchialibus mucum accedentem volumen augmentem adesse posse concesserim, alia tamen in polyposis vasorum sanguiferorum concretionibus ratio est. Dantur quidem in sanguine multae particulae mucosae, tales scilicet, quae in glandulis folliculosis secretae, in spissiore stagnando abeant consistentiam, id quod maxime in organis fit, quae aer externus inspiratus attingit, tenuissimas particulas aqueas absorbens; vix enim mucosae, sed maxime aqueae indolis est perspirabile pulmonale. Nollem tamen in solo aere muci inspissati quaerere causam, memor muci benefici ventriculi, cuius sunt organa secretoria glandulae de cryptarum genere *c*), simplices rotundae, lenticulares, membranaceae, cauae, breui ductu per villosam productae, sedentes in cellulosa tertia *d*). Talis est mucus superficiem internam intestinorum, vesicae urinae etc. tegens et defendens.

Esse

c) WINSLOW Expos. Anat. Tom. IV. p. 27. art. 63,

d) Ill. de HALLER Elem. Phys. Tom. VI. p. 140.

Esse quidem etiam potest particulis, e quibus mucus praeparatur, sua ad mutuam cohaesionem procliuitas, quae vero maxime stasi et quiete tandem efficitur, et tum pressione glandularum, tum transudatione liquidissimarum et tenuissimarum particularum promouetur, quae tamen non ad lympham, quae etiam validissimo sub motu, et in sanguine e venis effuso, et corpore ramoso vel in lagena, ad modum Ill. DE HAEN e), conquassato coeat, applicari non possunt.

§. XI.

Ad lympham igitur potissimum, si de materia huiusmodi concretionum polyposarum sermo sit, respiciendum esse videtur, eiusque ad cohaesionem procliuitatem, si quid accesserit, quod hanc cohaesionem non impediat. Circulationem esse, quae sanguinem in fluore conseruat, sic scilicet particulas concreturas separatas tenet, vt praeternaturaliter con crescere et cohaerere non possint, et circulationem maiorem et minorem concretionem talem efficere posse, supra dictum est f); hinc facile patet, moderatam saltem, iustam et naturalem debere esse circulationem, quae sanguinis fluiditatem conseruet, dum et motus summus et validus, et minimus motus, qui proxime ad quietem accedit, et quies ipsa lymphaticarum particularum concretionem producere potest. A motu sanguinis valido per vasa sua potissimum pendere et augeri calorem, eleganter explicat Ill. VAN SWIETEN g), dum, ab hoc attritu, inquit, partium inter se et ad latera vasorum calor oritur. Demonstratur euidenter, quia simulac sanguis quiescit, perit omnis calor, et redit sensim corpus ad frigus communis athmosphaerae; dum augetur sanguinis mo-

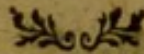
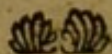
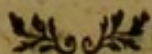
C 3

tus

e) Rat. med. T. II. p. 125.

g) Comment. Tom. I. p. 143.

f) Ill. de GORTE loc. cit.

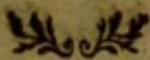
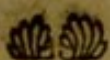
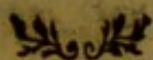
tus per valida exercitia vel febrim, calor augetur; in debilibus, vbi sanguinis circulatio languet, frigus semper adest etc. Ad caloris igitur praecipue effectum in partem sanguinis conglubilem, sine dubio attendendum, qui si a naturali recedat, eam facile ad concretionem perducit. Verum singularis hic quasi obseruatur inter contrariorum effectus conuenientia. Quodsi enim gradus caloris is sit, vt multum calorem naturalem sanguinis humani superet, pars sanguinis coagulabilis breui tempore consistet et in gelu coibit, quod prolixè et multis scriptorum experimentis docet Ill. HALLE-
RVS *b)*, vbi simul hi effectus variorum caloris graduum exacte indicantur. Sed et idem fere est caloris effectus, qui longe minor est gradu caloris hominis sani, aut qui ad calorem atmosphaerae accedit. Non enim nunc de intensissimo frigore et inde pendente vera congelatione seu in glaciem mutatione loquendum est. Ipsa enim membrana phlogistica in sanguine pleuriticorum modo emissio, sub ipsa quiete, et calore sic omni momento decresciente coit, et in massam abit, quae sane antea in vita nondum talis adfuit, cum fieri non potuisset, vt ea vel per vascula cerebri vel pulmonum transiret. Sic Ill. DE HAEN *i)*: non detegitur, inquit, mortuorum in cruore materies, quae tamen ante in eodem praesens esse debuerit, quaeque sub mortem extremis vasculorum osculis transfudans, circum viscera omnia, vitalia, naturalia, animalia, crustas densas lardoque similes formet etc.

§. XII.

At vero hunc frigoris seu saltem caloris ad calorem atmosphaerae accedentis effectum ita mihi explico, vt semper auctam quandam lymphaticarum particularum ad concre-
dum

b) El. i. hys. Tom. II, p. 124, 125.

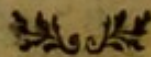
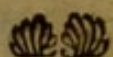
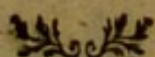
i) Rat. med. T. II. p. 17.

dum procliuatatem iam antea adfuisse iudicem. Quod si itaque, ut dictum est, fluiditas sanguinis, id est aequalis mixtio particularum, a debito et placido motu progressiuo, et inde quoque calor naturalis pendet, non difficulter perspicio, quomodo, mutato hoc calore naturali, fluiditas quoque immi- nuatur, et particulae iam in cohaesionem procliuas, sese mu- tuo excipiant, inque firmiorem consistentiam abeant. Ad- esse sic potest ea in sanguine dispositio, quam medici diathe- sin phlogisticam vocant, et accedentibus causis motus san- guinis vehementer imminui aut plane subsistere, coire tunc quoque posse has particulas, nemo mirabitur. Factum inde, ut sollicite medici huiusmodi concretiones polyposas, quae iam dudum antea adfuerunt, variisque se symptomatibus ma- nifestarunt, ab iis distinguerent, quae adproquinquante mor- te *l)*, vel forte post ipsam mortem, generatae sunt. Ita enim Ill. MORGAGNI *m)*: Polyporum materia et structura adeo illius similis, quae in crusta sanguinis obseruatur, et cru- stae in superiore parte quiescentis et frigefacti sanguinis quoti- die propemodum visa efformatio medicis dubitationem iniicere debet, num polypi diu ante mortem, an potius post mortem coalescant. Subiungit, demum quanti ex neglecta hac cau- tione errores circa morbi aut mortis causam oriri possint, his verbis: fuerat aliquis infirma et saepe etiam aegra valetudine quindecim aut viginti ipsos annos. Si in mortui demum cor- de repertus polypus fuisset, hic iam inde ab initio exstitisse, et perpetuus omnium malorum auctor fuisse dicebatur. Idem pariter accusabatur, post morbum deprehensus celeriter ne- cantem, cum tamen aliae mortis causae conspicerentur. Ne- cessariam hic cautionem esse, facile perspicitur, dum vix co- gitari

l) ibid. pag. 123.

m) de Sedib. Morb. Epist. XXIV.
art. 27.

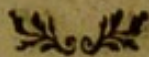
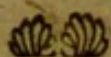
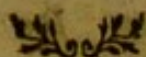

gitari potest, insignem huiusmodi concretionem adesse, neque tamen ullam inde transfluenti sanguini remoram iniici, aut aliquam motus sanguinis turbationem oriri.

§. XIII.

Fateri quidem oportet, pro diuersitate cautorum, quibus hae concretiones insident, num scilicet sit alterutra auricula vel ventriculus cordis, vel arteria aorta vel pulmonalis, vel alterutra vena, aut aliud quoddam vas insigne, vel plura simul, aliquantum etiam diuersa exhiberi signa et symptomata, in eo tamen haec conuenire oportet, quod praecipue a libero sanguinis transfluxu turbato oriantur: nec singulae hae diuersitates nunc mihi enumerandae sunt. Ita in genere Ill. DE GORTER *n*) de corde loquitur, adiectis nonnullis aliis vasis, dum ait: in corde haerens eius integram euacuationem et sufficientem sanguinis receptionem non admittit; cor palpitat, pulsus fit inordinatus, intermittens, sentitur anxietas, maxime si circulatio ab alia causa velocior fiat, ut in motu corporis et aestu febris. Si sit in vena caua (sine dubio superiori) vel iugulari regressum sanguinis a capite impediens, caput redditur graue et tumens, et omnia fiunt, quae ex abundantia sanguinis in capite fieri solent. Si vero haereat in arteria carotide, fiunt vertiginosi, facile animo linquantur; si portio eius abrumpatur, protrudaturque breui tempore apoplectici pereunt, nulla arte curandi: si haereat in arteria pulmonali, cor quoque palpitat, et anxii sunt, portio eius separata et propulsa in arteriam, subito suffocat hominem etc. Conueniunt fere scriptores in allegandis indiciis, e quibus ad huiusmodi concretionum praesentiam argumentari licet, e quibus tamen non satis clare ipsa mali sedes

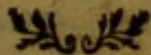
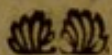
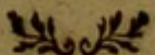
n) Oper. cit. Tr. XLII. art. IX.

sedes dignoscitur. Debilitas, inquit Ill. DE HAEN^o) et inaequalitates pulsuum, cordis motus palpitans, manifesto percepta cordis ad thoracem pulsatio, anhelitus ad loquelam motumque, debilitas vniuersa, cacochymia, saepe color faciei purpureus iis in locis ubi cutis deest, immo et aliquando per totas genas et frontem, polyporum in vita praesentium suspicionem formant etc. Polyporum hic in genere dicit, neque signa peculiariora recenset e quibus praecipue caua, quae sedes sunt concretionum, dignosci possunt. Et licet forte non magnum in miserum aegrum inde redundat emolumentum, aut medelae spes maior affulget, etsi quam distinctissime sedes dignoscatur, symptomata tamen eo clarius explicantur. Non distincte, quod mihi faterdum est, perspicio quid Ill. SAVVAGES ^p) sub signis dilatationum in ventriculis intelligat, si ductus arteriosi polypo obstruantur, et dilatationum in auriculis si ventriculi polypo obsideantur. Nam etsi res ipsa certissima est et perspicua, ventriculos sanguinem in arterias concretionibus obsessas libere evacuare non posse, sicque sensim extendi, et similiter, si ventriculi polypis ex parte repleti sint, auriculas non omnem sanguinem in eos effundere posse, hincque successiue dilatari, tamen ipsa haec dilatationis signa mihi non sunt satis manifesta, dum scilicet pondus in parte, anxietas incredibilis, pectoris oppressio, a motu corporis crescens, allegantur, et illico subiungitur, polypum in auricula vel ventriculo sinistro maiorem dyspnoeam inducere quam eum qui in dextro est, quod is, qui vasorum pulmonalium originem et ingressum considerauerit, facile perspiciet. Verum haec signa cuncta sunt maxime frequentia et communia omnium concretionum poly-

^o) Oper cit, Tom. II. p. 123.

^p) Nosolog, method. T. III, p. 61.

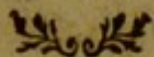
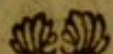
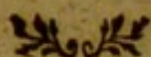

polyposarum in cauis cordis vasisque maioribus adnexis; hinc neque video cur Vir. Ill. sub Nro. 5. Palpitationem a polypo, sub Nro. 6. a Palpitatione a polypo in cordis sinistra parte distinguat.

§. XIV.

Quodsi itaque tam insignia adsint impedimenta, quae liberum et naturalem sanguinis motum per caua cordis et vasa majora sufflaminant, nemo mirabitur singulares inde in pulsu anomalias oriri debere, quae si continuae sint, et, quibusdam tantum causis accedentibus, exacerbentur, non iniustam nobis suspicionem mouebunt, esse circa cor et vasa maiora peculiarem quandam huiusmodi degenerationem, dum ex constantia effectus ad constantiam causae non male argumentamur. Verum huiusmodi degenerationes etiam in aliis vitiis organicis, ut valvulis cordis ossescentibus, arteriis maioribus aneurismaticis consistere possunt, quibus similiter naturalis actio cordis, vasorumque et repletio et depletio turbabuntur, satque similia, quae inde pendent, producentur et aderunt symptomata, ut adeo difficilis nec valde certa sit concretionum polyposarum ab huiusmodi vitiis diagnosi, nisi anamnesis ratione originis, de qua mox dicetur, aliquam rei addat certitudinem. Conueniunt tamen scriptores praecipua concretionum polyposarum signa in huiusmodi pulsus anomaliis constituentes. Sic FRID. HOFFMANNVS signa enumerat: A motu corporis validiori et scalarum adscensione, vel vbi sanguis leuissime commouetur, protinus cordis *palpitatio* inualefcit, fit ingens circa praecordia anxietas cum pulsu debili et inaequali, quandoque etiam plane *intermittente*, spiritus trahitur ut suffocationis non raro fit metus, saepiusque animi junguntur deliquia *q*).

Dum

Dum vero Vir. Ill. subiungit: quando polypus in eo loco, vbi firmiter accrevit, immotus quiescit, nullam observamus *palpitationem*, quodsi vero a loco suo avulsus libere in cordis ventriculis fluctuet, hinc forte vna cum sanguine in vas sanguiferum patulum propellatur, firmitusque in id adigatur, ita vt plane occludatur, et hac ratione sanguinis transfluxus impediatur tam diu donec istud repagulum rursus solvatur, tum non modo pulsus arteriarum plane *intermittit* atque filet, verum obstructis sic vasis et continuante perpetuo ad dextrum cordis thalamum affluxu, stagnat cruor in hoc ventriculo, ipsum distendit, atque sic musculus cordis ad vehementissimam sui concussionem, quae est *palpitatio* proritat, non prius cessantem, quam donec iter aliquomodo sanguini liberum restituatur etc. — sicque palpitationem cordis et pulsus intermissionem avulsioni polypi a loco suo ejusque in vas sanguiferum propulsioni tribuit, non exiguum mihi circa hanc explicationem dubium nascitur, dum scilicet per multos saepe annos hac palpitatione et intermissione pulsus aegri vexentur, nec facile dictu sit quomodo polypus in arterias intrusus toties repelli possit, et de portione saltem eius separata et propulsa in arteriam, eam subito suffocare hominem dicat Ill. GORTERVS r).

§. XV.

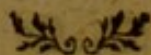
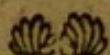
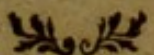
Pathognomonicum signum, quod raro in morbis haberi posse docet Ill. MORGAGNI s), fane etiam hic difficulter invenietur, quo scilicet concretionis polyposae praesentia ab aliis cordis vasorumque majorum vitiis dignoscatur. Nam neque carotidum et subclaviarum arteriarum pulsationem ve-

D 2

hemen-

r) loc. cit. art. IX.

s) de Sed. Morb. Epist. XXIV.
art. 28.

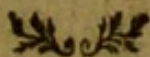
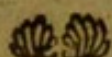
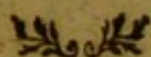
hementiorem pro tali admittit, quam etiam obseruauerit in viro, cujus pulmo dexter ab effuso sanguine nigrescebat, cor mole auctum absque polypo, et magna arteria aneurysmatica et squamulis osseis intus obiecta erat *t*), et in muliere cuius cor saltem aliquanto maius, valuula mitralis maior perforata, et superficies interior Aortae lineis subobscuris notata, tunicaque interna marcida et facile digitis avellenda erat *u*). Addit porro Vir. Ill. se neminem fere eorum legisse, a quibus polypi indicia sunt commemorata, qui inter haec intermittentem, saltem inaequalem pulsum non poneret, cum tamen ei acciderit, sine praegresso hoc signo invenire polypos, aut cum hoc signo non invenire. Adeo perspicua tamen est explicatio et palpitacionis cordis et intermissionis pulsus a concretionibus polyposis productae, ut fere magis mirandum sit, eas in hoc morbo abesse posse. Quodsi itaque et ipsum hoc signum non plenariam suppeditat certitudinem, eo minus haec ab aliis signis et symptomatibus minus certis expectari poterit. Sic Ill. JOERDENS *x*) ingenue fatetur, omnia illa signa ab auctoribus adducta, ad cognoscendum polypum iam factum, etiam collectivae sumpta non sibi sufficere, ut inde certi quid de eius praesentia statui queat. Etsi vero de polypi praesentia non semper adest certitudo, huiusmodi tamen anomaliae pulsus non vanum de alio quodam vitio organico circa cor metum iniiciunt. Sed et hunc metum valde imminuit Perill. DELIUS *y*), et huiusmodi turbas etiam a cruditatibus primarum viarum, transpiratione imminuta, aliisque causis provenire posse,

t) Epist. XVII. art. 23.

u) Epist. XXIII. art. 6.

x) Act. Nat. Cariof. T. IV. Appendix, N. 5.

y) in elegantissimo scripto quod nuper prodiit: *vom aussetzenden Puls, einigen andern Pulsarten und Angelegenheiten des Herzens* p. 82, sqq.

posse, tum rationibus tum exemplis prolatis probat. Sed et a pathemate prouenire posse, eo minus dubitandum est dum ibidem verba Ill. MORGAGNI 2) allegantur dicentis: quid est intermissio pulsus aliud nisi asphyxia breuissima, aut quid asphyxia nisi intermissio diutissime durans? Asphyxiam vero a pathemate oriri posse sat notum est, recteque Ill. SAVVAGESIVS, dum eam iuxta causas in varias species distribuit a), quoque Num. 7. Asphyxiam a Pathemate, variaque exempla adfert. Sed et intermittentis pulsus valde notabile, ut mihi videtur, exemplum lego b) eruditi medici, qui cum forte animaduertisset, sibi pulsum intermittere, ipse autem inde anxius atque sollicitus, quasi id fortuita ex causa esse non posset, identidem, vt fit, digitos ad carpum admoueret, crebriorem semper, suo maximo cum moerore, fieri intermissionem sentiebat: idem, cum suadente medico alio, multo rarius sibi pulsum tentaret, eoque minus suum de his angorem animi augeret, multo rarius intermissio facta est, donec ipso tandem neglectu prorsus euanuit.

§. XVI.

Frequentes vero palpitationes et pulsus anomalias a concretionibus polyposis oriri posse, licet hae ne in ipso quidem systemate vasorum sanguiferorum lateant, sequens probat obseruatio c) Cl. DALBY de foemina, quae dyspnoea correpta, quarto morbi die, duo frustra massae carnosae tussi expuit, quorum ultimum in extremitate superiori digitum, in inferiori vero calamum scriptorium crassitie aequauit, tres-

D 3

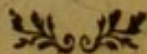
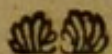
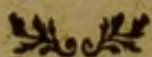
que

2) Epist. Anal. XXIV. art. 20.

b) Ill. MORGAGNI loc. cit.

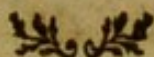
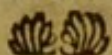
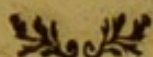
a) Nosol. Method. Tom. III. p. 406.

c) VANDERMONDE Journal de medicine Tom. XI. p. 42. Comment. Lips. Tom. XI. p. 246.

que digitos transuersos longum, substantia solidum atque interne et externe album neque cauum fuit. Ceterum hinc inde radices quoad crassitiem diuersae exierunt. Hanc concretionem in trachea vel in principio bronchiorum formatam et longe ante exortam fuisse, recte iudicatur, cum e corde tussi eiectam esse, nullo modo cogitari possit. Aegra a teneris pallida, *palpitatione cordis*, pectorisque oppressione continua laborabat. Aderat ergo hic polypus sed bronchialis cum palpitatione cordis, quae praecipue inter signa polypi cordis numeratur. Memor igitur eorum quae Ill. SAVAGESIVS monet d), obseruandam esse, maximam partem polyporum, qui in cadaueribus reperiuntur, in agone mortis ortum duxisse, coagulata aut concreta sanguinis lymphæ, ut sanguis pleuriticus in patella coaguletur etc. et polypos qui dudum ante mortem adfuerunt, ab iis qui breui ante vel post mortem generati sunt, distincturus, praecipue ad id attendere utrum signa illa et symptomata maxime frequentia dudum ante adfuerint, et interdum maiori interdum minori vehementia sese manifestauerint, e quibus praecipue de polypis suspicio mouetur, quod si enim tunc in mortuo corpore concretiones polyposae inueniantur, eas dudum ante adfuisse, iisque symptomata adscribenda esse, nullus dubitarem. Secus se res haberet si nunquam in tota vita aliquid observatum fuisset, quod praesentis polypi suspicionem mouere posset, qui si post mortem inueniretur, fane mihi sub hac ortus et subsecutae mortis insons videtur. Sic foemina illustris prosapiae, tenera quidem, et olim passionibus hystericis vexata, in puerperio inflammatione uteri corripitur cui succumbit. Miratus ego, dum in ventriculo sinistro polypus calamum scriptorium crassitie aequans repertus esset, in hunc a nonnullis

d) loc. cit, p. 62.

nullis medicis culpam mortis conjectam fuisse. Ipse ego in puello bimestri conuulsionibus extincto in arcu aortae insignem polypum inueni.

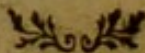
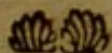
§. XVII.

De nullis signis apparentibus antea dictum est, quippe quae nullum olim adfuisse polypum testantur, a quibus tamen signis ea distinguo, quae interdum apparent, interdum disparent, et quae non male hanc ob causam transitoria vocantur. Cum enim vix fieri possit, concretiones huiusmodi densas breuissimo tempore formari atque iterum dissolui, rursusque alias generari et fundi, et sic symptomata modo adesse, modo euanescere, haec certe ab aliis quibusdam causis provenire necesse est. Refero huc praecipue intermissiones pulsuum, seu asphyxias illas momentaneas, atque in has maxime quadrant, quae Perill. DELIVS de pulsu intestinali, a vitio scilicet primarum viarum oriente dicit *e*). Non igitur sine examine praetermittendas esse causas huius vitii, monet Ill. MORGAGNI *f*), quo tantopere plurimi terrentur medici, saepe merito, nec raro tamen praeter rationem, veluti cum in ventriculo aut intestinis subest causa, quae aut per se euanescere aut facile a medico tolli possit. Quo enim modo a flatibus intestina distendentibus cordis palpitatio fit interdum et soluitur, eodem quoque aut non ita dissimili pulsuum intermissio efficitur aliquando et per se abit. Alias iisdem in visceribus materia est, quae idem faciat irritando eorum nervos, quibuscum facile nervi cordis consentiunt etc. Nec adeo rara sunt exempla huiusmodi transitoriae pulsuum intermissionis, quorum nonnulla et ipse observavi, unumque mihi maxime notabile visum est. Vir sexagenarius, obesus,

variis

e) Oper. cit, pag. 47. pag. 48.

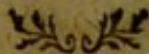
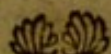
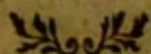
f) Epist. XXIV. art. 20,

variis passionibus abdominalibus, quas ille hypochondriaci, ego magis cibis largis et opiparis et vitae sedentariae attribui, vexatus fuit, in quarum summa vehementia adeo frequens adfuit pulsuum intermissio, ut post binos quosque aut ternos ictus una perciperetur intermissio, quamue aeger ipse mihi pulsuum tactu exploranti, nutu capitis semper et iuste indicavit, et ex eo quaerenti unde hunc ictum intermittentem cognosceret, respondit, sese exactissime sentire quasi quis, duabus palmis momento citius cor comprimeret. Usum tamen remediorum euacuantium et carminatiuorum, praecipue aquarum mineralium conualuit optime, perque plures annos pulsuum maxime regulari athletice valuit. Irrita hic sane fuisset de polypo praesente suspicio. At alium noueram virum honestum, qui per plures annos de acerbissimis circa cor sensationibus conquestus erat, et in quo perpetuae erant pulsuum variabilitates, et anomaliae. Asseuerabat is sancte, innumerisque vicibus se polypo cordis laborare, et locum sedis quasi digito indicabat. Amici, seu quod fidem ei non haberent, seu ut animum eius erigerent, eum deriserunt, eoque ut insulso et intempestiuo ioco ipsum virum polypum dictitarent. Verum subito tandem extinctus in utroque ventriculo cordis insignes concretiones polyposas exhibuit, quorum una aortae infixae sine dubio mortem repentinam intulit. Recta sic fuit miseri sensatio.

§. XVIII.

Et si quidem facile perspicitur qui fieri possit, ut turbata huiusmodi a causa, actione debita cordis, etiam reliquae functiones in oeconomia animali successiue turbentur, variaque sic oriri et superuenire possint symptomata, et praecipue

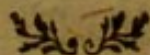
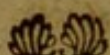
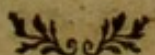

cipue facile explicandum videatur, quomodo obstructo ex parte saltem vno canali maiori, sanguis vi ventriculorum eiectus in alios canales maiori impetu irruat, aut ex iis difficilius refluat, sicque haec magis extendat, disrumpat, et effusiones sanguinis variis in locis producat, tamen, quod miror, pauca huiusmodi haemorrhagiae symptomatae exempla inueni, aut me obseruare memini. Notabilem tamen casum lego g), quem, cum me etiam ad causas ducat, paucissimis hic excerpere, non intempestium erit. Vir triginta annorum, sub magno aestu, longum iter pedes emetitur, tandemque sudore diffuens et lassus diuersorium ingreditur, et illico poculum frigidae cereuisiae auide ingurgitat, post quam statim male habuit, dum appetitus prostermitur, omnibus membris languet, facies pallet, et habitus antea floridus nunc cachecticus apparet. Nihil proderant remedia adhibita destinata roborando ventriculo, a cuius cruditatibus et debilitatibus morbus oriri putabatur. Elapsis aliquot hebdomadibus aeger repente dolorosa et anxiosa circa praecordia constrictione corripitur, ut cor disruptum sibi iri diceret, asthmate praeterea suffocatorio, cordis tremore et palpitatione intollerabili. Incautum vena secatur, sanguine apparente phlogistico, clysteres, temperantia, antispasmodica adhibentur. Superuenit mictus cruentus vberimus cum vrente dolore, tandemque aeger subito expirat. In corpore aperto omnia viscera sana nullum nec morbi nec mortis causam ostendunt. Tandem in ventriculo cordis dextro polypus inuenitur per arteriam pulmonalem excurrentem, quatuor et semiunciam longitudine aequans, auriculari digito crassior, qui copiosis ramificationibus ad latera arteriae protendebatur.

Ab

g) *Commerc. litterar. An. 1742. p. 109.*

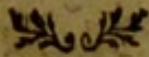
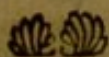
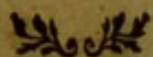
E

Ab hoc polypo arteriam pulmonalem infarciēte, non iniuste mistum cruentum deducit Cl. obseruationis autor. Ego quidem id mihi sic explico, vt non tam a maiori sanguinis in renes impulsu, quam a difficili eius e renibus refluxu hanc haematuriam ortam esse concludam. Arteria scilicet pulmonalis concretione polyposa maximam partem repleta, exiguam sic quantitatem sanguinis per vasa pulmonalia distribuit, quae igitur pauca quantitas in auriculam et ventriculum finistrum refluxit, inde in aortam pulsa parum hanc, eiusque ramos, ergo etiam renales stimulauit. Eadem contra ea haec arteria pulmonalis sanguini e ventriculo dextro eiiciendo resistit, hinc etiam auricula dextra depleri nescia aegre sanguinem e vena caua inferiori admisit, quae ergo cum ramis suis, ergo etiam renalibus magis distenta, e ramulis forte per rixin apertis, sanguinem effundere potuit. Forte in plures, si quae fiunt, effusiones sanguinis haec explicatio quadrare potest.

§. XIX.

Lymphaticae itaque prosapiae maxima ex parte huiusmodi concretiones in cauis maioribus sanguiferis natas esse, supra, ad sententiam Clarorum Virorum, dictum est. Inest particulis his nifus in cohaesionem abeundi, si aut calor aut motus naturalis mutetur, et sanguinem multas huiusmodi particulas, vel etiam ad concretionem iam pronas continentem, possem non male ad concretiones polyposas praedispositum nominare. Verum non adeo hinc atque illico apparet, cur, si ad hunc lentorem phlogisticum causae accedant, non potius inflammationes topicae in vasis minoribus, quam concretiones in cauis maioribus oriantur. Si quid esset in portione fibrosa, quam sanguini tribuit Ill. GAVBIVS, forte
facilius

facilius res explicaretur, quippe cuius materiam inesse dicit *b)* sanguini, sed coire impeditam, dum motu vitali calet sanguis, sicque respondet quaestionibus a se propositis: an igitur inest etiam in sanguine vitali? An nascitur demum in effuso? motus igitur et caloris vitalis imminutionem aut sublationem pro causa concretionis particularum ad concrescendum dispositarum hic ponit Vir Cl. At fere et eadem haec in lympham, ut supra expositum est, quadrant. Rarum porro est, concretiones polyposas inuenire, quae non, saltem praeuia sufficiente ablutione et maceratione albescant, licet interdum recenter extracti aliquantum rubeant *i)*. Fiet inde, ut, si multae huiusmodi particulae concrescibiles adsint, omnia, quae motum et calorem vitalem imminuunt aut sufflaminant, concretionum huiusmodi generationi occasionem praebere possint, idque potissimum iis in cauis, ubi maior huiusmodi particularum copia est, id est in maioribus, et ubi maius volumen fluidi minorem contactum solidorum, sc. parietum, experitur. Licet enim et ipse in arteriis et venis minoribus passim concretiones inuenerim, longe tamen in cauis maioribus frequentiores esse videntur, et priores passim pro talibus habeo, quae post mortem demum generatae sunt, cum in vita nullis vnquam molestiis sese manifestaerint. Eleganter explicat hanc rem Ill. DE HAEN *l)*, dum ait: quemadmodum sanguis ampla patina exceptus, ut fundum modo tegat, crustam non format, sed modo, ubi magno volumine colligitur, ita coalescit idem sanguis potissimum in cauis cordis inque arteriis maioribus.

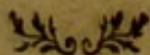
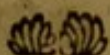
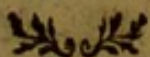
E 2

§. XX.

b) Oper. cit. p. 159.

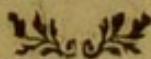
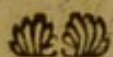
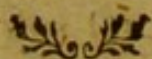
i) Ill. SENAC. Traité du Cœur. Libr. IV. Cap. 6.

l) loc. cit. p. 125.

§. XX.

Non sic prorsus eadem erunt causae, quae in morbis inflammatoriis lympham cogunt, et quae concretiones huiusmodi in vasis maioribus efficiunt, cum hae magis subito effectum suum exserere videantur. Etsi enim negare non audeam, concretiones has per depositionem et appositionem plurium particularum lymphaticarum et ratione voluminis et ratione ramificationum successive valde increescere posse, mihi tamen probabile est, primum quasi earum stamen et rudimentum subito nasci et ad parietes caui continentis apprimi eique inseri, cum non satis perspiciam, qui fiat, quin, si liberum fluctuaret huiusmodi concrementum, id aut actione cauorum aut a torrente sanguinis abreptum promoueatur, et demum vasis minoribus infigatur, ibique subsistat, nisi quis supponere voluerit, fieri id utique pluries, at rarius detegi et observari. Subitaneae igitur plerumque sunt causae, quae motum et calorem sanguinis minuere aut suppressere, et sic cohaesioni particularum dispositarum favere possunt. Referuntur huc animi deliquia a quacunque primum alia causa orta, quae, quo diuturniora, eo magis periculosa hanc ob causam erunt, nec difficile erit, si quis mihi obiecerit, non omnes olim satis longa asphyxia detentos polypis tandem vexari, respondere, sanguinem eorum non praedispositum fuisse. Idem valebit de potu gelido post magnam incalescentiam ingurgitato, cuius scilicet frigus facile et partes oesophago vicinas adficit, lymphamque aestuantem coagulat. Sic cursor Principi absenti natum esse filium diu exoptatum primus nunciaturus, plura miliaria paucis horis incredibili velocitate emensus, palatium intrat, et prolatis saltem verbis: Princeps natus est, lagenam vini nunc e cella adlatam arripit, vno haustu infundit, et

et repente mortuus concidit, vniuerso sine dubio in corde et pulmonibus nato coagulo.

§. XXI.

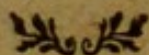
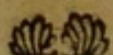
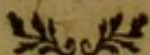
Neque minus tanta est subiti terroris in actionem cordis efficacia, vt et ipsam asphyxiam *m)* producere possit, in qua, cum vtique minor calor et motus sanguinis adsit, eo facilius in cauis maioribus fluidorum orietur concretio. Sed et terrorem non ad asphyxiam vsque euectum talia concreta producere iposse, eo minus dubitandum est, cum id doceant obseruationes. Notabilis est historia, quam refert *TVLPIVS n)* de nauta, qui mala fortuna in aquam illapsus, non nisi post longum tempus et maxima opera e tanto vitae periculo ereptus est, verum adeo perterritus, vt, licet non vere asphycticus, tamen vix sui compos esset. Verum ab eo ipso tempore vehementissimam sensit palpitationem cordis, cum maxima molestia et anxietate, quae per plures annos ad vitae finem perstitit. Vix est quod dubitem, repentino terrore sic motum et calorem suppressum esse, vt in robusto viro sanguis ad phlogosin dispositus ex parte concre-
scere posset. Sed et in persona sequioris sexus notatu digni exempli memini. Puella viginti annorum, sat formosa, habitus corporis floridi et animi ad hilaritatem procliuus, per scalas descendens infelici lapsu omnes gradus emetitur, sic vt in atrio supina iacens inueniretur, mortua primum habitata, nam tanta correpta erat asphyxia, vt non nisi multis adhibitis satis diu post ad se rediret. Haec an a terrore orta sit, an forte a spinae dorsi, durante lapsu, allisione et medullae spinalis concussionem, diiudicare nolo; quod tamen po-

E 3

sterius

m) SAVVAGES oper. cit. T. III,

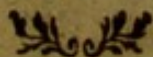
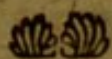
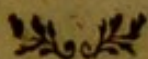
n) Libr. IV. Observ. XIX,

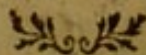
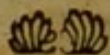
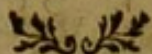
sterius ideo vix supponendum videtur, dum nec in spina dor-
si, nec in vlllo corporis loco minimum vllius laesionis, con-
tusionis aut sugillationis appareret vestigium. Id addo, ab
ipso illo momento, quo ex asphyxia ad se rediret misera,
violentissima correpta est palpitazione cordis, vt totus quasi
thorax antrorsum semper truderetur, quae die noctuque, si-
ne vlla intermissione, per plures annos produravit, ita ta-
men, vt a scalarum ascensu exacerbaretur; pulsus inueni
omnimodo anomalum, nunquam tamen vere intermittentem;
verum et in carotidibus vehemens apparuit pulsatio. Vix
mihi satis explico, qui factum sit, vt nullam vnquam anxie-
tatem sentiret puella, quae adeo abfuit, vt et nihil hilaritati
animi detraheretur, sed et ipsa iocose de mobilitate sua lo-
queretur, licet ego candide identidem monerem, intempe-
stium hic esse saltem iocum ancipitem. Num puella adhuc
superstes sit, ignoro. A terrifico lapsu hic concretiones in
cauis maioribus, harum turbarum causas ortas esse, multa
mihi persuadent argumenta.

§. XXII.

Magis aliquantum dubia videtur diagnosis causae, si
ad terrorem simul violentia externa, laesiones inferens, ac-
cesserit. Vir eruditus ante multos annos iter faciens in re-
gionibus montosis rheda vehitur, sed infausto casu vna cum
rheda et equis in praecipitium sat altum delabitur. Eleuatur
femianimis, thoracis parte sinistra in acutum saxum illapsa,
sicque conquassata et lacera, vt et frustula duarum costarum
fractarum extraherentur. Dexteritate et industria amicorum
eruditorum sic tandem restituitur, vt et munere suo per plu-
res annus fungi posset, nihilque superesset, nisi transitoria
inter ambulandum dyspnaea, contra vero perpetua pulsus
unius,

unius, post senos vel septenos quosque ictus, intermissio, quam ego, rogante Viro ipso, plurimis vicibus exploravi et observavi. Accidit quinque forte lustra post lapsum, ut matutino tempore, haustulo cerevisiae calidae sumto, immani clangosa et suffocativa tussi, cum rubore faciei repente corripereetur. Mutatur illico rubor in pallorem, virque in sedile ruit, caput leniter attollit et expirat, nec frictione, nec volatilibus, nec venaesectione reuocandus. Quae cuncta dum mente mea perpendo, dubius utique aliquantum haereo, quae proprie repentinae mortis causa fuerit, dum variae adesse potuerint. Quum ab ipso lapsus tempore et respirationis molestiae et pulsus anomaliae ingruerent, sine dubio et hinc cuiuscunque degenerationis origo repetenda erit. Fieri scilicet potuit, ut tantus terror sanguinis partem in quocunque cauo maiori coagularet, et quibusdam concretionibus formandis ansam praeberet, actionem cordis turbantium; verum non minus videri potest, tantam violentiam, quae diffringendis costis sufficeret, etiam vasis maioribus eam vim intulisse, quae tandem quodcunque vitium in iis produxit, et turbaram et subsecutae mortis causam. De aneurysmate tamen aortae vel pulmonalis arteriae, vel alterutrius auriculae, fatis diu praesente, tandemque disruptae, et subitam mortem, lethali sanguinis effusione, inferente, suspicari nollem, cum id sine dubio, successivo suo incremento, etiam sensim molestiarum induxisset augmentum, cuius tamen rei per tot annos nullum aderat vestigium. Si quid in re incerta argumentari licet, id mihi videtur, ortam esse forte a terrore concretionem polyposam in auricula sinistra in ventriculum sinistram protensa, dyspnoeae olim et pulsus intermittentis causam, hanc concretionem subito auulsam auriculam obstruendo, refluxum sanguinis e pulmonibus impediendo,

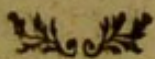
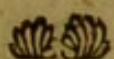
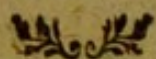

do, tussin clangosam, refluxu ex capite impedito, ruborem faciei produxisse, et altius iam principio aortae impactam, syncopen lethalem effecisse, in qua, cessante sanguinis in caput impulsu, pallor accessit.

§. XXIII.

Neque vero si de causis, quae huiusmodi concrementis fauent, dicendum est, spirituum inflammabilium usum, seu potius abusum prorsus omittere oportet, quippe qui, testantibus omnibus expertis, sanguinem eiusque lympham coagulant, partesque solidas corporis indurescere faciunt o), eo-que magis, si eo tempore, quo maior videtur adesse dispositio, et de quo mox §. sequenti dicendum est, ingurgitentur. Plures mihi nosse contigit homines huic ebriositati deditos, qui perpetuis fere anxietatibus et palpitationibus cordis vexati erant, tandemque subito mortui, saepe in lecto reperti sunt, in quibus sane, adfuisse tales concrectiones, maxima adest suspicio. At non in suspicionibus, sed in veris observationibus subsistere malo. Foemina triginta circiter annorum, non adeo morum probitate conspicua, a pluribus retro annis pro consuetudine quotidie non prorsus exiguam liquoris spirituosii copiam matutino tempore hausit, verum etiam ab eo tempore, non cordis tantum palpitationibus, verum etiam dyspnoea saepe ad asthma usque ficcum vehementissimum adscendente vexabatur. Facta nihilo secius grauida, peperit feliciter foetum sanum. Ipsa die circiter decimo quarto post puerperium domo exiens, in platea violentissimo corripitur asthma, quo suffocata periit illico. Corpus in Theatrum illatum nil in cavitatibus suis aut visceribus aliis morbofi exhibuit: verum in corde singulares apparuere concre-
cretio-

o) Ill. V. SWIETEN Comment. T. II, p. 136.

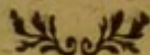
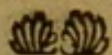
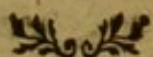

cretiones mirae et magnitudinis et densitatis, partim accretae parietibus, partim liberae et pendulae, quarum duas praecipue mirantes contemplati sumus, alteram ex quatuor venis pulmonalibus totidem radicibus enatam vno suo corpore saccum venosum et auriculam sinistram pene explentem, alteram ex pariete ventriculi dextri excrescentem, alte satis in arteriam pulmonalem impactam, vt adeo non miraremur, qui factum sit, vt mulier subito exspiraret, sed potius, quomodo tantis concrementis, et visceribus vitalibus obstructis fere, tam diu viuere posset. Quis enim hic, concretiones has non olim adfuisse, sed in agone mortis natas esse somniaret? Id addo, nos eo tempore e superficie interna vteri dissecti, eiusque patulis orificiis, non verum tantum cruorem, sed et filamenta quaedam inspissata exprimere potuisse.

§. XXIV.

De tempore magis concretionibus fauente §. praecedente mentio facta est. Num quid in hac re veri sit, paucissimis disquirendum est. Sic videtur. Partem enim sanguinis esse, quae substantiam seu materiam harum concretionum constituit, nullum est dubium. Hinc etiam a quantitate particularum in sanguine contentarum, maior pendebit generationis talium concrementorum facilitas. Licet in genere FRID. HOFFMANNVS *p*) doceat, a sanguine crasso viscidoque eiusmodi particulas in cauis relinqui, ac in fibrosam tandem texturam coire posse . . . eoque magis, si chylus sit adhuc crudus nondumque cum sanguine mixtus etc. tamen haec exactius paullum considerata sunt. Conuenit quidem chylus cum lymphā eatenus, quod iisdem vehatur vasis, et vasa lactea

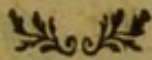
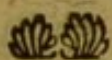
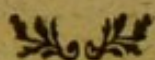
p) Med. Rat. Syst. Tom. IV, Part. III, p. 242.

ctea cum ductu thoracico eo tempore, quo chylum non continent, lympham vehant, continetque eas partes, e quibus tandem sanguis et ipsa lympham magno apparatu elaboranda est; verum non minor intercedit inter hos humores differentia *q*), cum multum adhuc de alimentorum retineat natura chylus, nec quae de lympham dici possunt, omnia in chylum quadrent. Iam vero, ex sententia Cl. Virorum, ex indole lymphae coagulabili, harum concretionum origo supra explicata est, unde non male argumentari licet, quo plures adfunt in sanguine verae partes lymphaticae, eo facilius huiusmodi concretiones oriri posse. Huc iam referre liceat, quae docet Cl. MICHAELIS *r*), dum ait: Concretiones et polypos lymphaticae originis esse, experimento a BIRCHIO instituto extra omne dubium ponitur. Aperiebat ille in viuo cane ductum thoracicum, ita vt *lympham* in pectoris cavitate effunderetur, et intra vnus diei tempus pulmones cum pleura conglutinatos vidit. Quam celeriter vero e ductu thoracico humor in cava majora cordis influat, fat notum est. Iam paucas post pastum horas euanescit e sanguine verus chylus iam magis immutatus, vasaque, quae chylum vexerant, nunc lympham magis elaboratam vehunt, idque eo magis quo diutius non recens chylus aduectus est. Maxima ergo copia verae lymphae, humoris scilicet in concretionem proni, eo tempore e ductu thoracico per venam subclauiam et cauam in caua cordis depluet, quod longissime a pastu et peracta chylicatione distat. Quae cuncta si quis perpendat, facile eo mouebitur vt ei verisimile videatur, etiam eo tempore, si quaedam earum caussarum occasio-

nium

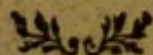
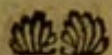
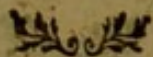
q) vid. HALL. El. Phys. T. II. *r*) Oper. cit. p. 32.
p. 124. sqq. Conf. T. VII.

lium superveniat, quae supra dictae sunt, longe facilius concretionem partis lymphaticae nasci posse, idque fere tempus, pro nostro vivendi more, maxime in horas matutinas incidet.

§. XXV.

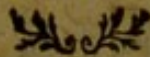
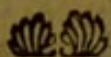
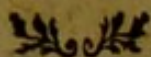
Maximum fane periculum, quod a huiusmodi concretio-
nibus imminet, non in successiva solum omnium functionum
ab actionibus vitalibus pendentium perturbatione consistit,
verum in eo potissimum, ne loco suo motae et abruptae su-
bito vasi maiori impingantur, idque obstruendo lethalem suf-
focationem, syncopen vel apoplexiam producant. Habent
fane quod sibi caueant, quibus sunt polyporum praesentium
indicia, omnique studio eo contendant, ne ad validiores
contractiones cor stimuletur, quibus concretio parietibus ad-
nexa auellatur, subitoque altius eo protrudatur, quo tran-
sire non possit. Plethora sic, praecipue quacunque de causa
commota, maxime periculosa. Animi pathemata quantum
huc conferant, facile patet, testatur experientia. Insigne
mihi huius rei notum est exemplum. Vir ultra triginta
annos natus per magnam Europae partem vagatus etiam
nostram urbem accedit, ad conatus suos perficiendos hone-
storum quaerens subsidia. Incidit in suspicionem, quam et
relationes exterae confirmant. A magistratu interrogatus
ancipiti et haesitante responsione pondus suspicioni addit,
hincque in custodiam satis tolerabilem deducitur. Post ho-
rae quadrantem mortuus inuenitur, pallidus in medio pavi-
mento prostratus, nulla ope reuocandus, ut quibusdam de
veneno subito necante clam assumpto nasceretur cogitatio.
Corpus in Theatrum defertur. Praedixerat Vir Eruditus no-
tabiles circa cor repertum iri degeneraciones, dum pridie

pulsus eius explorans, maximas observasset eius anomalias, ipseque de summis angustiis conquestus esset. Nihil nunc de thoracis deformatione, nihil de visceribus caeterum sat bonis. Dixisse sufficiat, cor insignis fuisse amplitudinis, auriculam et ventriculum dextrum vacuum, sinistrum vero plenum, in eoque concrementum castaneae magnitudine, sarcomati simile, duabus radicibus parieti ventriculi affixum, quarum tamen altera, substantiae fragilis et fere fungosae, sic recenter abrupta erat, ut eius portio adhuc ventriculo adhaereret. Eam sic nata est concretio haec mobilitatem, ut, si cor brevius fieret, facile orificium aortae attingeret idque obstrueret. Mihi quidem vix dubium videtur, polypum hunc sic accretum diu adfuisse, nunc vero in homine perterritio aut indignabundo, validiore cordis actione altera radice abrupta, mobiliorem et elongatum in ipsa ventriculi systole aortae impactum esse, sicque subitanam hanc et lethalem effecisse asphyxiam,

§. XXVI.

Maxime quidem, quae hucusque dicta sunt, ad concretiones in cauis cordis eiusque vasis maioribus generatas pertinent. Verum etiam in aliis vasis et cauis sic partem sanguinis concreescere posse, et suadet ratio et docet experientia. Signa quidem tunc magis dubia, dum sic vix adeo notabiliter actio cordis turbatur, fieri tamen non potest, quin motu sanguinis in ea saltem parte minus expedito, eius quoque magis vel minus turbetur functio diversissimaque adsint symptomata. In vasis cerebri, sinibus Durae Meningis et in ipso Plexu choroideo vermiformia huiusmodi concreta inuenere incisores, inueni et ego. Causas occasionales hic indicare difficile, nisi forte quis abusum spirituosorum respicere

cere velit; eo vero facilius perspicere, impedito sic iusto sanguinis e cerebro refluxu, hoc variis in locis comprimi, debitumque materiae nerueae motum turbari, et dirissimos morbos ad systema neruorum referendos oriri posse. Sic e sinu falciformi foeminae, quae multis ante mortem annis de intolerabili totius capitis pulsatione conquesta erat, tandemque melancholica facta, sibi ipsi mortem laqueo consciuerat, insignem polypum vermiformem ipse extraxi. Vir in munere splendido constitutus per plures annos atrocissima laborabat cephalaea occipitali ad minimum motum incredibiliter exasperata, et denatus in ventriculo cerebri quarto concretum oblongum nucis fere moschatae magnitudine exhibuit. Quam vellem hisce diutius insistere, pluresque et observationes et meditatiunculas subiicere. Verum cum sic Dissertationis limites me transgressurum sentiam, in his potius subsistere malo, prolata Benouolo Lectori, aequo animo tironis primitias diiudicature committens.

T H E S E S.

- I. *Camphora vim habet refrigerantem.*
- II. *Non omnia terrea medicamenta sunt inertia.*
- III. *Gonorrhoea solis diureticis sanatur.*
- IV. *Saepissime medicum oportet, ad symptomata magis, quam ad causam morbi respicere.*
- V. *Succus gastricus non famem excitat.*
- VI. *Morbi spastici et convulsiui nunquam morbi sunt, semper symptomata morborum.*
- VII. *Irritabilitas Halleriana solis musculis propria, non a materia neruea dependet.*
- VIII. *Omnis morbus status praeternaturalis, sed vix omnis status praeternaturalis morbus dicendus.*
- IX. *Non datur specificum.*

